

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.521/2015/16. szám

A Szegedi Ítéltábla a **pártfogó ügyvéd neve (címe)** által képviselt **felperes neve (címe)** felperesnek - a **(jogtanácsos neve)** által képviselt **alperes neve (címe)** szám alatti székhelyű alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2015. év március hó 20. napján kelt 15.P.21.754/2014/26. számú ítélete ellen a felperes által 38. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán lefolyatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja** és az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összegét 360.000,- (Háromszázhatvanezer) forintra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 50.000,- (Ötvenezer) forint másodfokú eljárási költséget.

A pártfogó ügyvéd másodfokú eljárásban felmerült díját az állam viseli.

A le nem rótt 480.000,- (Négyszáznyolcvanezer) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes **2014.** február 12-től október 20-ig tartózkodott az alperesi bv intézetben. Ez alatt július 1. és 2. napján a 64-es, augusztus 16-ig a 22-es, majd augusztus 26-ig az 54-es, ezt követően pedig - átszállítása napjáig - a 13-as zárkában került elhelyezésre. A 22-es cella alapterülete 17,3 m², ahol a felperes fogvatartásának idején 16-an tartózkodtak, az 54-es zárka 8 m²-es, oda 3-an kerültek elhelyezésre, míg a 13-as cella 17,6 m²-es, ott 20 fő volt az adott időszakban. Átszállítása napján, 2014. október 20-án a 3. számú nem dohányzók számára rendelt zárkába helyezték, itt reggel 8 órától este 8 óráig várakozott. A felperes az alperesi bv intézetben tartózkodása alatt kitöltetlen nyomtatványokat tartalmazó hivatalos iratot kapott az Európai Emberi Jogi Bíróságtól, mely a számítógépes nyilvántartás szerint bontatlanul került átadásra a számára.

A felperes módosított keresetében 6 millió forint, sérelemdíj megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Keresetét a Ptk. 2:43. §-ában nevesített személyiségi jogok megsértésére alapította.

Követelése a 2014. július 1. és október 20-a közötti időre vonatkozóan a zsúfolt elhelyezési körülményeken alapult. Kifogásolta, hogy amikor átszállítására várt, a zárkában dohányzó fogvatartottak is tartózkodtak, ezzel sérült egészséghez fűződő joga. Állította, a cella megfelelő szellőztetése sem volt megoldott, és mozgásra, egészségügyi szükségleteinek elvégzésére sem volt módja. Végül levéltitok megsértésére is utalt azzal, hogy az alperes felbontotta a neki az Európai Emberi Jogi Bíróságtól érkezett, kitöltetlen nyomtatványokat tartalmazó küldeményt.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Hivatkozása szerint alaptalan a levéltitok megsértése körében előterjesztett igény, hiszen egyrészt a nemzetközi szervezetektől érkező levelek felbontására nincs lehetősége, és így azt nem is tette meg, másrészt a felperes érdemi bizonyítékot a sérelmezett magatartásra nem szolgáltatott.

A túlszűfolttsággal összefüggésben hangsúlyozta, az nem róható a terhére, mert őt - ahogy minden más bv-intézetet - a fogvatartottak tekintetében befogadási kötelezettség terheli.

Vitatta a szándékos egészségkárosítás tényét is. Kifejtette, 2014. október 20-i átszállításakor gondoskodott a felperes ideiglenes elhelyezéséről és a várakozás időszakában olyan zárkában helyezte el, amely a nem dohányzó fogvatartottak részére volt kijelölve. Ha esetleg mégis volt ott olyan, aki dohányzott, annak szabályszegő magatartása az alperesnek nem felróható. Ugyanakkor kiemelte, a fogvatartottnak lehetősége van az egészségkárosító helyzet megszüntetését kérni az adott időpontban elérhető bv őrtől, ilyen igényt azonban a felperes nem jelzett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatát egyrészt a régi, másrészt az új Ptk. rendelkezéseivel indokolta, mivel úgy értékelte, hogy az állított jogsértő magatartások 2014. február 12. - október 20. közti időszakra estek. A dohányzó fogvatartottakkal egy zárkában történt elhelyezés kapcsán kifejtette, az alperes igazolta, hogy abban a zárkában, ahol a felperest elhelyezték, a dohányzás nem volt megengedett, a fogvatartottak esetleges szabályszegése pedig nem megakadályozható. Az alperes a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 32. §-ában foglalt törvényes rendet kialakította akkor, amikor a nem dohányzók és dohányzók elkülönítéséről rendelkezett, a rend fenntartásáról viszont akkor tudott volna gondoskodni, ha a felperes jelzi a bv őr felé a rendbontást. Egyebekben megjegyezte, még a dohányzás ténye sem érthette volna el a felperes személyiségi jogsérelmének azon szintjét, mely megalapozná akár a sérelemdíj, akár a nem vagyoni kártérítés iránti igényét, ha az adott rövid idő alatt bárki dohányzott volna.

Az elhelyezés körülményeinek vizsgálata körében utalt az Alkotmánybíróság 32/2014. (XI.3.) AB határozatában foglaltakra és rámutatott, az alperes nem sértett jogszabályt akkor, amikor a felperest a létszámhoz képest kis méretű zárkában helyezte el más fogvatartottakkal együtt, mert az Alkotmánybíróság által a jogszabály Alaptörvényhez igazítására megszabott határidő még nem telt el. Jogellenesség hiányában pedig az erre alapított egészség, illetőleg emberi méltóság sérelme kapcsán előterjesztett igény alaptalan.

A levéltitok megsértésével összefüggésben kifejtette, az alperesi feljegyzés szerint a levél bontatlanul került átadásra, emiatt nem állapítható meg, hogy megsértette volna a felperes magán-, illetve levéltitokhoz fűződő személyiségi jogát, ennek folytán sérelemdíjban történő marasztalásra nem kerülhet sor. Megjegyezte továbbá, a felperes maga állította, a levél kizárólag nyomtatványokat tartalmazott kitöltés céljából, így a titoksértés ténylegesen nem is valósulhatott volna meg. Szükségtelennek tartotta, ezért mellőzte a felperes által előterjesztett bizonyítás lefolytatását.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést annak megváltoztatása és a módosított keresetnek megfelelő döntés meghozatala érdekében. Sérelmezte a levéltitok megsértése körében a bizonyítás mellőzését és kifogásolta, hogy az eljárásban számára több előkészítő irat nem került kézbesítésre.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokai szerinti helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az ítélet tábla a fellebbezési szakban az 1/2014. (VI.30.) PK vélemény szerint kiegészített bizonyítás (14. számú alperesi beadvány és mellékletei) adatai alapján a tényállást az alábbiakkal egészíti ki:

Az alperesnél 129 férőhelyen a perbeli időszakban 200 fő fölötti fogvatartotti létszám volt. A bv intézet területén zárt rendszerű műszaki megoldással kiépített elektronikus álló- és mozgókép rögzítésére alkalmas megfigyelőrendszer (kamerarendszer) működik a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 1-1/48/2012. (VII. 16.) OP számú intézkedése alapján. E szerint a felvételek megőrzési ideje 30 nap, de 60 napnál hosszabb nem lehet. Az előírás értelmében ezek bizonyítékként akkor használhatók fel, ha a fennálló körülmények valószínűsítik, hogy a jogvédelem és az állam büntetőhatalmi igénye más módszerrel nem érvényesíthető.

A felperes fellebbezésében hivatkozott eljárási jogszabálysértéssel összefüggésben az ítélet tábla azt állapította meg, hogy az elsőfokú eljárásban az alperes 14. sorszámú előkészítő iratának kézbesítése nem igazolt, ezen kívül minden iratot bizonyítottan kézbesített számára a bíróság. Mivel a felperes a 2015. január 23-i tárgyaláson személyesen megjelent, melyen a bíróság az előző tárgyalás óta keletkezett iratokat, így az alperes 11. és 14. számú iratait is ismertette, megállapítható, a 14. számú beadvány tartalmát a felperes megismerte, arra utóbb nyilatkozatot is tett, így nem sérültek a Pp. 3. § (6) bekezdésében írt elvek. Ezért az elsőfokú bíróság a felperes számára hátrányt jelentő eljárási szabálysértést nem követett el, így a hivatkozás nem indokolja az ítélet hatályon kívül helyezését.

A felperes módosított keresetében arra utalt, hogy fogvatartásának időszakában, azon belül 2014. július 1-je és október 20-a között az alperes megsértette személyiségi jogait a zárkák túlszűfolttségével, valamint sérült a levéltitokhoz és az egészséghez fűződő joga (16. számú tárgyalási jegyzőkönyv).

A jogvita elbírálására az állított jogsértés időszakából adódóan ezért a 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezései az irányadók, amely a korábbi szabályozáshoz hasonlóan általános jelleggel védi a személyiségi jogokat, rögzítve azonban, hogy a személyiség szabad érvényesítésének joga csak törvény és mások jogainak korlátai között illet meg mindenkit. Nem sért személyiségi jogot az a magatartás sem, melyhez az érintett hozzájárult (Ptk. 2:42. § (1) bekezdés).

A Ptk. 2:42. § (2) bekezdése generálklauzulaként rögzíti, hogy az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak. Az emberi méltóságot sértik az olyan magatartások, amelyek megkérdőjelezzik a jogosult emberi mivoltát, illetve elmulasztják, megtagadják azt a minimális és kötelező tiszteletet, amely az embert pusztán emberi minősége alapján megilleti. A Ptk. tehát az emberi méltóságot tekinti minden, a későbbiekben nevesített és nem nevesített személyiségi jog anyajogának. Kétségtelen, hogy a személyiségi jogokat nem sorolja fel kimerítő jelleggel, a 2:43. § a) és e) pontjai azonban kifejezetten nevesítik az egészséghez és a magántitokhoz való jogot.

Az emberi méltósághoz való jog ekként egyfajta részjogosítványként magában foglalja az egészséghez való jogot.

A levéltitok sérelme akkor valósulhat meg, ha annak alapja ún. személyes titok. Ez megjelenhet akár rögzített, akár más formában, de minden esetben csak közlésre lehetőséget nyújtó tudattartalom lehet. Ebből következik, hogy mindaddig, amíg ilyen tartalom nem került rögzítésre, a titokvédelem nem jut szerephez, hisz nincs olyan titok, amelyről tudomást szereznének más személyek az érdekelten túlmenően (rég. Ptk. Kommentár 1981., 384. oldal).

A jogosult személyiségi jogainak sértetlenségét mindenkivel szemben megkövetelheti, melyhez - a védelem érdekében - a jogszabály által biztosított valamennyi eszközt igénybe veheti.

A személyiségi jog megsértésekor alkalmazható egyik jogkövetkezményként vezeti be a Ptk. a sérelemdíjat (2:52. §) mint közvetett kompenzációt, illetve pénzbeli elégtételt jelentő, a hasonló jogsértések megelőzését is célzó magánjogi büntetést a nem vagyoni kártérítés intézménye helyett. Az összecsúszás nem meghatározható nem vagyoni sérelem ellensúlyozása ezzel pénzben történik ugyan, de nem nevezhető kártérítésnek. A Ptk. azonban kifejezetten kimondja, hogy a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges (Ptk. 2:52. § (2) bekezdés). A sérelemdíj-fizetés kötelezettsége alóli mentesülés feltételeit ezért - a kártérítési felelősség alóli mentesüléshez hasonlóan - a jogsértő személyre irányadó felelősségi rendszer alapján kell vizsgálni.

A felperes keresetében tartalmilag arra hivatkozott, hogy az alperesi bv intézet a közhatalom gyakorlása során, azzal összefüggésben sértette meg személyiségi jogait, ezért a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének utaló szabálya folytán a sérelemdíj iránti követelés megalapozottságához a Ptk. 6:548. § (1) bekezdésének speciális és a deliktuális kárfelelősség (Ptk. 6:519. §) általános feltételeinek fennálltát kellett bizonyítania, kivéve a jogsértés tényén túli hátrányt. A felelősség alóli mentesüléshez vezethet valamely jogellenességet kizáró körülmény fennállta, hogy az előreláthatóság, illetőleg a felróhatóság hiánya. Az új Ptk. hatályba lépésével nem változott ugyanakkor a gyakorlat atekintetben, hogy csak kirívóan súlyos jogsértés vezethet a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítéséhez (hasonlóan: eBDT2008. 1817.), ezzel - a már hivatkozott utaló szabály folytán - sérelemdíj megítéléséhez is.

A felperes fogvatartásának időszakában hatályos, a szabadságvesztés és előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 12. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az intézet a befogadást akkor tagadhatja meg, ha a befogadás alapjául szolgáló iratok hiányoznak, a b) pont alapján pedig akkor, ha a szabadságvesztés végrehajtására előállított, átkísért, átszállított vagy önként jelentkező személy a befogadás alapjául szolgáló iratokban megjelölt személlyel nem azonos. Az alperest ebből következően befogadási kötelezettség terheli, az alól csak igen szűk körben mentesülhet. A 39. § (1) bekezdés f) pontjának rendelkezése szerint a dohányzó és nem dohányzó fogvatartottakat el kell különíteni. Az R. 137. § (1) bekezdése kimondja, a zárkában (lakóhelyiségben) elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítéltre lehetőleg hat köbméter légtér, és lehetőség szerint a férfi elítéltek esetén három négyzetméter, a fiatakorúak, illetve a női elítéltek esetén három és fél négyzetméter mozgástér jusson.

Egységes a bírói gyakorlat atekintetben, hogy a fogvatartás nem megfelelő élet- és egészségi körülményének orvoslása állami feladat, az állam ennek a jogalkotással és a fogvatartás körülményeinek jogszerűvé tételéhez szükséges költségvetési források biztosításával tud eleget tenni. Az állam e feladatának elmulasztása miatt - egyéb feltételek fennállása esetén - felelősséggel tartozhat. Nem felróható ugyanakkor az állammal nem azonosítható, attól elkülönült személyiségű jogalany bv intézet eljárása, ha a jogszabályban előírt alapfeladatainak csak úgy képes eleget tenni, hogy a fogvatartottak elhelyezésével kapcsolatos egyes jogszabályokat megszegi (eBDT2013. 2969., eBDT2011. 2402. számú eseti döntések, hasonlóan Fővárosi Ítéltábla Pf.IX.20.888/2013/5., Pécsi Ítéltábla Pf.II.20.390/2013/6., Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.059/2015/2. számú határozatok). A perbeli esetben megállapítható, hogy az alperes a 6/1996. (VII.12.) IM rendelet 39. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltaknak a túlszűfolttság és a befogadási kötelezettség miatt ellenére megkísérelt eleget tenni, eszerint rendelkezett, mégis előfordulhatott dohányzás az egyébként nem dohányzók

elhelyezésére szolgáló zárkában, ennek ténye azonban nem bizonyított. Ha volt is ilyen, ezzel összefüggésben a felperes a kár elhárítására alkalmas eszközt meg sem kísérelte igénybe venni, az örneke a rendbontást nem jelezte, így ennek kapcsán előterjesztett követelése alaptalan.

Lényeges továbbá, hogy a felperes ebben a zárkában olyan rendkívül rövid időtartamban volt elhelyezve, hogy az őt ért személyiségi jogsérelem is elenyésző, egészségének sérelme nem következhetett be ezalatt. De a felróhatóság hiánya miatt sem lenne megállapítható az alperes kártérítési felelőssége még az esetben sem, ha elhelyezési kötelezettsége, az ebből adódó túlszűfolttság miatt időszakosan megsértené az erre vonatkozó elkülönítési szabályokat (hasonlóan: Fővárosi Ítéltábla Pf.IX.20.888/2013/5., Pécsi Ítéltábla P.20.390/2013/6. számú döntések).

A bv intézet felelőssége - ahogy erre fentebb már utalt az ítéltábla - nem állapítható meg, ha rajta kívül álló objektív körülmények miatt nem tud megfelelni a vonatkozó jogszabályban meghatározott, a fogvatartottak elhelyezése során teljesítendő követelményeknek (hasonlóan: Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.700/2012/8. számú eseti döntés). Tény, hogy a felperes fogvatartásának idején a zárkákban, azok méretéhez képest az engedélyezetttnél többen tartózkodtak, azonban az alperes sikeresen bizonyította, hogy az adott fogvatartotti létszám és a börtönkapacitás olyan objektív körülmény, melyen az alperes megfelelő költségvetési forrás nélkül változtatni nem tud, így ezért felelősség sem terhelheti.

A felperes állítása szerinti levéltitoksértéssel kapcsolatosan az R. 86. § (4) bekezdése tartalmaz a bv szervre irányadó speciális rendelkezést, előírja, hogy az elítéltnak a hatóságokkal, a nemzetközi szervezetekkel és a védővel való levelezése tartalmilag nem ellenőrizhető. Ha alapos indok merül fel arra, hogy az elítélt részére érkező levelek nem a borítón megjelölt hatóságtól, nemzetközi szervezettől vagy a védőtől származnak, a levelet az elítélt jelenlétében - jegyzőkönyv egyidejű felvétele mellett - kell felbontani. Az ellenőrzés csak a feladó azonosítására szolgálhat. Az (5) bekezdés kifejti, a levelezés ellenőrzése szempontjából nemzetközi szervezetnek az minősül, amelynek tevékenysége az emberi jogok érvényesülésének vizsgálatára kiterjed.

A peradatok, a rendelkezésre álló okirati bizonyíték azt igazolja, hogy a felperes számára a nemzetközi szervezettől érkezett levél bontatlanul került átadásra (26/I. számú irat). A felperes ezzel ellentétes állítását - a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére - nem bizonyította, nincs adat arra sem, hogy a szolgálatot teljesítő bv örneke ezzel kapcsolatos jogsértést jelzett volna. Így a jogellenes alperesi magatartás nem bizonyított, az ezen nyugvó követelés alaptalan. Mivel pedig a felperes nem bizonyította, hogy sérelmét az alperesnek, illetőleg alkalmazottainak jelezte volna, nem merülhetett fel a kamerafelvételek megőrzésének esetleges szükségessége sem.

A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét érdemét tekintve a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, míg a tévesen számolt elsőfokú eljárási illetékre vonatkozóan részben megváltoztatta. A kereseti követelés szerinti pertárgyértékhez ugyanis az 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 39. § (1) bekezdése és 42. § (1) bekezdés a) pontja szerint - 6%-kal számolva - 360.000,- forint illeték társul.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért köteles az alperes másodfokú eljárásban felmerült, jogi képviselétével összefüggő perköltségének viselésére, melyet az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései alapján, az elvégzett munkával arányosan állapított meg.

A pártfogó ügyvéd díjáról a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján rendelkezett azzal, hogy a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján azt az állam viseli.

A felperes pervesztessége folytán a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén marad.

S z e g e d , 2016. év január hó 22. napján.

Dr. Kiss Gabriella s.k.	Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.	Bálint Attila s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró